

Čebelarjeva opravila v februarju

Tomaž Granda (tomaz_granda@hotmail.com)

Vremensko stanje

Februar je v nedavni preteklosti veljal za mesec z največjo količino snežnih padavin. Kot lahko razberemo iz preteklih zapisov, je sneg pokrajino prekril za več dni, celo tednov. Vse naštetu je bilo možno zaradi nizkih temperatur in kratkih dni, ki so botrovali tudi starinskemu imenu tega meseca – svečan. Ime po nekaterih virih povezujemo s svečo – iz voska zaradi kratkih dni ali pa ledeno zaradi nizkih temperatur. Obe interpretaciji sta za čebelarje izjemno pomembni, saj prav ta dejavnika najbolj vplivata na razvoj vegetacije, ki mu sledi tudi razvoj čebelje družine. Nizke temperature povzročijo, da se voda spremeni v obliko, ki je za rastline nedostopna. Prav tako bi ledeni kristali poškodovali tkiva in celice, saj se njihova prostornina v primerjavi z vodo v tekoči obliki poveča. Drug dejavnik, ki vpliva na razvoj, je svetloba. Ta pri veliki večini rastlin ali spodbudi ali pa zavre rast, saj je izkoristek fotosinteze pri nizki intenziteti sončne svetlobe in nizki dnevni osvetlitvi premajhen. Ponavadi sta za začetek rasti potrebna izpolnjena oba dejavnika – dovolj sončne svetlobe ter dovolj visoke temperature. V zadnjem času se podnebje spreminja, opazimo lahko toplejše zime ter posledično manjše število dni s snežno odejo. Prav to spodbuja zgodnejši razvoj rastlinja, kar poveča možnost pozeb v poznejših mesecih.

Okolica čebelnjaka

Foto: Arhiv ČZS

Februar je za čebelarja lahko tudi čas, ko razmisli o tem, katere medovite rastline bo v okolici, bližnji in širši, posadil v prihajajočih mesecih. Če v bližnji okolici čebelnjaka ni mogoče opaziti zgodnjecvetočih rastlin – predvsem lesk in vrb, ki ponudijo večje količine cvetnega prahu –, je priporočljivo v bližini zasaditi kaj od naštetega. Na začetku pomladi, ko so dnevi še hladni, čebele letijo le nekaj 100 m stran od čebelnjaka in le na tej razdalji izkoristijo vire cvetnega prahu. Če je lesk in vrb v okolici veliko, se raje odločimo za zasaditev medovitih rastlin, ki bodo potencialno čebelam na voljo v poletnih mesecih. Takrat nastopi brezpašno obdobje, v katerem je vsak vir nektarja, peloda in mane

pomemben. Še bolj kot za medonosne čebele je tak vir pomemben za čebele samotarke ter čmrlje. Čebelarji smo zanimiv del kmetijskega sektorja, ki za svoje delo ne potrebujemo velikih obdelovalnih površin. Čebele se pravzaprav »pasejo« na tujih površinah, zato je sajenje medovitih rastlin posameznikov in čebelarskih društev svojevrstna obveznost. Pri tem ne smemo pozabiti, da s sajenjem dodatnih medovitih rastlin pripomoremo tudi k ohranjanju divjih opraševalcev, katerih številčnost in vrstna pestrost se ponekod manjšata tudi zaradi velikega števila družin medonosne čebele. Pri izbiri rastlin naj bo pristop celovit in premišljen. Človek ima moč spreminjati naravo, hkrati pa jo lahko tudi ohranja oziroma do neke mere povrne v prvotno stanje. Zato pri zasaditvi niso pomembni zgolj čas cvetenja (da bi se izognili pozebi), količina nektarja in cvetnega prahu, temveč tudi sestava prvotne, ponavadi gozdne združbe v okolici. Vrstna sestava rastlin v okoliških naravnih sestojih naj bo glavno vodilo. Pri tem naj opozorim na invazivne vrste, ki se jih izogibamo, ne glede na veliko izločanje nektarja. Če je mogoče in je prisotne dovolj volje, upoštevajmo tudi izvor rastlin, ki jih posadimo. Izogibajmo se nakupu sadik z drugega konca sveta, raje izbirajmo sadike iz bližnje okolice. Sadike si lahko priskrbimo iz bližnjega gozda, kjer je mladik preveč (jasno je, da bodo nekatere zaradi medsebojnega tekmovanja propadle), in jih presadimo na primerno območje.

Stanje v naravi

V naravi lahko opazimo prve cvetoče rastline, ki jih čebele izkoristijo kot vir nektarja in cvetnega prahu. Med zelnatimi rastlinami prevladujejo zgodnje spomladanske rastline, ki založne snovi shranjujejo v gomoljih ter cvetijo še pred olistanjem drugih rastlin v gozdu. V gozdovih tako zacvetijo različne vrste telohov, veliki ter mali zvonček, leska, ki je na gozdnem robu celo pogostejša in daje obilo cvetnega prahu (pelodne paše). Ob vodotokih ter na vlažnih travnikih so izjemnega pomena vrste iz rodu vrb (*Sallix* sp.)

Foto: Arhiv ČZS

in jelš (*Alnus* sp.). V nižinskih delih Slovenije sta najpogostejši bela vrba in vrba iva, medtem ko je izmed jelš najpogostejša črna jelša. Na kamnitih (ponavadi apnenčastih) in toplih oz. soncu izpostavljenih območjih zacveti spomladanska resa, ki zaradi razširjenosti od nižin pa vse do alpskega pasu daje dalj trajajočo razvojno pašo, ki čebelje družine oskrbi z medicino in cvetnim prahom.

Hkrati se na travnikih razvijejo različne vrste žafranov in trobentice. Zaradi vremenskih preobratov lahko prve cvetove tudi prekrije sneg, na kar našteje rastline niso pretirano občutljive, saj so prilagojene na takšne motnje.

V čebelnjaku

Foto: Tomaž Granda

Doma narejen pripomoček za zbijanje satnikov

Tako kot januarja se tudi februarja izogibam del okoli čebelnjaka in s tem vznemirjanja čebel. V toplih dneh opazujem izletanje čebel in morebiten vnos cvetnega prahu. Poskrbim, da po sneženju odstranim sneg z žrel panjev. Seveda je sneg tudi izolator, zato ga s streh in okolice nakladnih panjev ne čistim. Prav tako odstranim odmrle čebele, če jih na žrelu ali dnu opazim več kot pri drugih družinah. Načeloma čebele za mrtvice poskrbijo same, so pa te lahko vir mikroorganizmov, ki bi se potencialno lahko razširili tudi na družino. V toplejših dneh lahko čebelar obnovi zaščitne premaze na panjih s tako imenovano do čebel prijazno oz. neagresivno barvo ali lakom. Prav tako je treba poskrbeti za zračenje panja. V ta namen pri AŽ-panju odprem vrata ter s tem preprečim plesnenje notranjosti panja. Februarja je treba priskrbeti napajalnike z vodo na osončenih mestih. Avtorji nekaterih člankov poročajo o pomembnosti dovolj hitrega postavljanja napajalnikov, saj se čebele vračajo k prvemu najdenemu viru vode. Napajalniki so še posebej pomembni na območjih, kjer v bližini ni vodnih virov.

Drugi postopki glede opazovanja moči družine in morebitnega dodajanja medenih satov družinam, ki to potrebujejo, so enaki, kot sem jih opisal v prejšnji številki. Sicer je februar tisti mesec, ko sam zbijem največ satnikov. Za zdaj zbijam le AŽ-satnike, saj imam doma narejeno šablono, ki ne omogoča zbijanja LR-satnikov. Okvirje zbijam s pnevmatskim spenjalnikom, pri tem uporabljam sponke, dolge 40 mm in široke 5,7 mm, in lepilom za les. Z rokami obračam letvice satnika, medtem pa z nogo sprožim spenjalnik, tako da spnem vse štiri stranice. Če je mogoče, uporabljam les, ki je sušen v sušilnici in ne na zraku. Les, sušen na zraku, še ni popolnoma suh in se zaradi kasnejšega sušenja začne zvijati, kar pa posledično pomeni zvijanje okvirjev in morebitne težave pri pregledovanju panjev. Les je lahko smrekov ali lipov. Zbiti okvirji imajo na prečnih (daljših) stranicah šest lukenj in po žičenju rahlo spominjajo na črko W. Sam sem vedno delal le s satniki, ki so tako vrtani, nekoliko poševen položaj žice naj bi preprečeval sesedanje pregretega in polnega satja pri prevozu. Nato sledi žičenje satnikov, pri čemer uporabljam inoks žico. Sam zamenjam pretopljen vosek za satne osnove v bližnji čebelarski trgovini, saj mi premajhne količine stopljenega voska ne omogočajo dovolj optimalne izdelave satnih osnov iz svojega voska. Za utapljanje satnih osnov uporabljam polnilec za akumulatorje. Pri utapljanju satnih osnov poskrbim, da so te segrete vsaj na sobno temperaturo (+20 °C).